

Indledning

Selvom optimismen var stor fra årets begyndelse pga. af mange nye tiltag, god medieomtale op til sæsonåbning (og i løbet af sæsonen), en ambitiøs markedsføringskampagne på TV 2 øst så måtte vi konstatere at krisen stadig kradsede og at det ikke lykkedes at øge besøgstallet i forhold til året før - men centret bevarede dog status quo besøgmæssigt.

I 2011 sammenskrev centret sin store udviklingsplan og det lykkedes med en stor bevilling fra Arbejdsmarkedets Feriefond i begyndelsen af 2012 at starte på første fase af projektet, nemlig den middelalderlige teknologi park.

Fra Salve projektet ved Kalmar i Sverige havde centret i 2011 købt et meget meget billigt middelalderligt købmandshus, tegnet af arkitekt John Kronborg Kristensen. Salve projektet var gået konkurs og solgte huse og rekvisitter etc. på auktion. Huset blev rejst på centret i 2012 forud for sæsonåbning.

Den store kanonfestival midt på sommeren var en succes publikumsmæssigt og samtidig "a walk down memory lane" idet den engelske kanongruppe var samme gruppe som for næsten 20 år siden, var den første re-enactmentgruppe på Middelaldercentret !

Centrets Støtteforening Guldborgsundgildet var som altid meget aktive året igennem og stod igen selvstændigt for Julearrangementet. Men på alle områder kan centret efterhånden regne med sine støtter og foreningens bestyrelse er så tæt på centrets ledelse og dagligdag at der aldrig er de mindste problemer i samarbejdet og udadtil kan der altid leveres et professionelt produkt sammen med foreningen.

2012 var - selvom der ikke var den store besøgmæssige fremgang - et godt og indholdsrigt år for centret og også det år hvor centrets bestyrelse besluttede sig for at gennemføre de første faser af centrets meget ambitiøse udviklingsplan.

Peter Vemming
Centerleder

Formidling, Events

Sæsonen blev indledt som vanligt den 1. maj, komplet med blideskud, turnering og god bemanning. Vejret var nydeligt, og besøgstallet udmærket.

Den 29. maj blev der afholdt en beskeden højtidelighed ved kirkepladsen, hvor Middelaldercentret medtog en donation på 250.000,- kr. fra Nykredits Fond. Til lejligheden var udfærdiget et "middelalderligt gavebrev", der erstattede den sædvanlige kæmpe-check. Overdragelsen blev bevidnet af journalister fra TV2øst og Folketidende, og montager fra begivenheden blev sidenhen bragt i Sjællandske Dagblade. Arbejdet med rekonstruktion af kirken fra Kippinge blevet yderligere støttet af en bevilling fra Arbejdernes Byggeforening på 150.000 kr.

Grundlovsdag, den 5. juni, var kulminationen på lang tids forberedelse og planlægning. Da gennemførte regentparret nemlig et officielt besøg som en del af deres rundtur på Lolland og Falster. Indledningsvis blev der indtaget middag i Den Gyldne Svane, naturligvis med kongeparret som æresgæster, hvorunder der blev overrakt erindringsgaver til gæsterne. Dernæst førtes Dronningen og Prinsen gennem

middelalderbyen i en omhyggeligt tilrettelagt rundvisning, hvor begge udviste stor interesse for aktiviteterne. Undervejs overværedes afskydning af bliderne, og turen afsluttedes med en hastigt gennemført ridderturning, som regentparret passende nok overværede fra kongetribunen. På grund af gæsternes meget stramme dagsprogram måtte turneringen afvikles som en særligt tilrettelagt version, hvor kun højdepunkterne fik plads.

Turneringen afsluttedes med, at vinderen overdrog majestæten sit sejrstrofæ, en flot, rød rose (en gestus, som majestæten lod til at tage meget nådigt op). Herefter eskorteredes gæsterne til de ventende biler, og fortsatte deres rundtur på Øerne.

Gæstetallet var ikke overvældende stort den dag, men hele besøget forløb upåklageligt og helt uden uheld, og fra hoffets side er sidenhen udtrykt stor tilfredshed med dagen. Fra pressens side blev besøget ganske godt dækket.

I weekenden 16-17 juni gennemførtes sæsonens første tema-weekend. Temaforløbene har i tidligere år strakt sig over en hel uge, men i 2012 indskrænkedes de forsøgsvis til to dages varighed. Det viste sig at være en god disposition, idet forløbene var mere koncentrerede, bemandingskravet mindre - og gæsternes interesse iøvrigt større, end vi tidligere har set på hele uger. Temaet for den første weekend var "læder". Sidenhen gennemførtes temaweekender igen 14-15 juli ("mad og øl"), 21-22 juli ("teater" - herunder urpremiere på et nyopdaget tjekkisk 1300-tals moralspil), 11-12 august ("pergament & papir"), 18-19 august ("metalarbejde"), 8-9 september ("Brød, bading & madlavning"), og 22-23 september ("Søfart og skipperskrøner"). Endvidere arrangeredes en enkelt temadag om lerklining af kirkens byggehytte den 24. juni.

Den 23. juni blev der i henhold til centrets tradition tilbudt Sct. Hans-arrangement, med aftenåbent, ild-blideskud, turning og naturligvis det uundværlige heksebål, som vanligt

lagt tilrette på en flåde i havnen. Båltaler var bestyrelsesformand Anders Høiris, og afsyngningen af de tilhørende midsommersange var lagt i hænderne på centrets uofficielle blandede mandskor. I alt 1.500 mennesker blev registreret om aftenen, hvilket var en fremgang på 30% i forhold til det foregående år. Alt i alt var årets Sct. Hans-arrangement uhyre tilfredsstillende, og stemningen blandt gæsterne som sædvanligt god og munter.

Den 30. juli var der premiere på årets store satsning, kanonfestivallen, finansieret af LAG midler og med deltagelse af den engelske kanongruppe Kynges Ordynance. Hovedattraktionen var angrebet på Sundkøbing, og den drabelige kamp mellem angribere og forsvarere - et omhyggeligt indstuderet spil med deltagelse af både ansatte, frivillige og de britiske gæster. Utrolige mængder af krudt blev brændt af, og medvirkede til en ophidset, spændt, dramatisk og ikke mindst festlig stemning.

Handlingsgangen var grundlæggende identisk med det tidligere, tilsvarende arrangement, men overgik dog langt dette; dels på grund af de mange praktiske erfaringer vi tidligere havde indhøstet, men i høj grad også på grund af den nye kanongruppes store engagement, professionalisme, villighed til hvad-som-helst, og (især!) uhyre veludviklede sans for humor. Der blev bragt montager fra begivenheden på TV2øst og i DR-P4, det tidligere *Regionalen*.

I dagene 18-31 august fik Middelaldercentret atter en gang besøg af de unge engelske bueskytter fra middelalderforeningen på King Edward's School i Birmingham, England. Under ledelse af Jonathan Davies besøger foreningen centret hvert andet år, hvor de dygtige og meget energiske unge mennesker først og fremmest beskæftiger sig med bueskydning (bl.a. i form af daglige opvisninger), men sideløbende hermed dels etablerer en fuld teltlejr med alt hvad hertil hører af aktiv formidling, og dels tager del i de daglige, forefaldende opgaver og optrin med stor iver. Ugeavisen bragt en to-sides montage fra besøget med interviews med flere af deltagerne i udgaven fra 21/8.

Den 1. september fik centret besøg af Broholmerklubben med et større antal hunde. Kontakten var blevet etableret ved hjælp af Sigurd, centrets maskot-hund, der er af samme race. De fremmødte klubmedlemmer blev iklædt middelalderdragter, og tilbragte dagen på feltet, hvor deres flotte hunde fik megen opmærksomhed fra gæsterne. Om eftermiddagen

gennemførte to gange et show på turneringsbanen, hvor klubben fremviste deres dyr, og fortalte om den gamle races optræden i historien, fra middelalderen til vor tid.

Som en del af centrets engagement i projekt Da Danmark Blev Til blev der den 14 september arrangeret aftenåbent. Aftenen var et samarbejde med projektets øvrige deltagere - hovedsageligt museer fra Midt- og Vestsjælland - men måtte aflyses på grund af helt eventyrligt dårligt vejr, der umuliggjorde samtlige de planlagte aktiviteter.

For at sætte fokus på støtteforeningens arbejde blev der arrangeret åbne workshop-dage på feltet den 15 og 16 september. Her deltog et større antal af GuldborgsundGildets medlemmer, og bidrog sammen med fastansatte og almindelige frivillige til et par aktive, underholdende og spændende dage med håndværk i centrum. For yderligere at bakke op om foreningens fine initiativ besluttede centret at indføre en enhedspris på 25,- om søndagen, den 16 september.

Ugen efter, den 23 september, slog centret dørene op for et nyt tilbud: den "Store Nordiske Klappe-Dyr-Dag". Denne dag var der lagt særlig vægt på dyrene, og gæsternes mulighed for at komme rigtig tæt på dem. Blandt andet blev der arrangeret træk-ride-ture på en stor, flot okse, ligesom de fastboende dyr måtte lægge pels til ivrige børnehænder i stort tal.

Et andet nyt initiativ blev afviklet en uge senere, den 29 september. Fra kl. 15.00 til 18.00 blev der nemlig undtagelsesvist åbnet op for fisker i middelalderbyens havn, hvor interesserede kunne møde op med egen fiskestang og prøve lykken. Arrangementet fokuserede ikke primært på middelalderen eller dens kulturhistorie, men var snarere et forsøg på at give gæsterne en oplevelse af den store fred og gode stemning, der hersker omkring havnen på en smuk sommeraften. Arrangementet blev modtaget med stor begejstring af de fremmødte deltagere, der dog foreslog at man fremover ville henlægge den slags arrangementer til de tidlige morgentimer. Dette tog vi til indtægt og har i år annonceret to fiskedage fra kl 07-10.

Som altid gennemførtes der allehånde aktiviteter i efterårsferien i uge 42. Som de foregående år var der daglige våbendemonstrationer, blideskud, ridderturneringer og en bred vifte af aktiviteter for børn. Endvidere gennemførtes i en tredages milebrænding af de teglsten, der var blevet produceret sæsonen igennem. Brændingen påbegyndtes om formiddagen den 15 oktober, og holdtes vedlige under uafbrudt opsyn til hen på eftermiddagen den 17 oktober. Opsynet med milen blev varetaget i fællesskab mellem ansatte og frivillige.

Fra et strengt produktionsmæssigt synspunkt var brændingen ingen succes, hvilket da heller ikke på nogen måde var ventet; at fremstille tegl på middelalderlig vis er mildt sagt ikke nogen økonomisk fordel, da stykprisen af indlysende årsager langt overskrider moderne produktionsformer. Men formålet var heller ikke at spare penge - det var først og fremmest at høste praktiske erfaringer med en sådan brænding, dernæst at levere et stykke usædvanlig og interessant formidling... og først derefter at producere

byggesten. Alt i alt var brændingen en stor succes, idet udkommet svarede fuldstændigt til, hvad de forudgående oplysninger fra bl.a. teglværkerne i Cathrinesminde og Sindal havde ladet os forvente. Stenene vurderes at have en god kvalitet, og forventes som planlagt at indgå i byggeriet af kirkeprojektets egentlige teglovn.

I år tog vi endelig Bryggerset i brug efter at have bygget det igen. Det blev indrettet efter alle kunstens regler og da højsæsonen startede indtog Madmor-Jane det. Der blev lavet mad i store portioner dagligt til de frivillige, der ikke havde mulighed for at lave mad selv, bl.a. folkene på kirkebyggepladsen. Vi havde besøg af en gruppe fra Tyskland der havde specialiseret sig i middelaldermad og slagtning. Den uge var der meget spændende madformidling. I efterårsferien slagtede Madmor og en gruppe gæve frivilligkoner, gris og lam og tryllede dem om til lækre middelalderretter.

Sæson 2012 afsluttedes 1 og 2 december med det efterhånden traditionsrige julemarked, hvor handlende og håndværkere indtog byens huse og værksteder, hvorfra der solgtes en mængde julevarer og andre gode sager. Den praktiske side af arrangementet var igen i år lagt i hænderne på støtteforeningen GuldborgsundGildet, der stod bag et flot, stemningsfuldt og meget rost julemarked. RegionalTV Lolland bragte sidenhen en montage fra markedet, og TV2øst henlagde første indslag i deres TV-julegættekonkurrence til Middelaldercentret, der dermed fik god pressedækning på begivenheden.

Anlæg

Sæsonens første anlægsmæssige milepæl var rejsegildet på det store hus fra Kalmar. Huset var købt af Kalmar kommune efter at det såkaldte Salve projekt var gået konkurs. Dette købmandshus var tegnet af Arkitekt John Kronborg Kristensen. Arbejdet med nedtagning og opsætning var venligt støttet af Guldborgsund kommune. Den 13. marts blev der sat krans på taget, og dagen blev fejret efter alle gode traditioner, med

varme pølser, håndøl og megen begejstring. Skønt langt fra færdigt betød rejsningen af huset, at torvepladsen sæsonen igennem fremstod betydeligt mere bymæssig end hidtil, og stemningen på torvet steg mærkbart.

Ved indgangen til april ansattes formidler John Kronborg Christensen som ankermand på opførelsen af byggehytten og klargøring af byggepladsen omkring kirken. Byggehytten blev opført med udgangspunkt i den gamle stald fra torvet, som måtte nedtages for at give plads til Kalmarhuset. Omkring byggehytten blev der anlagt en sump (ælteplads), en strygeplads, og den lille naust blev indrettet til tørrelade for den forestående teglstensproduktion.

Medier & Presse

I årets løb har der - som sædvanlig - været en hel del omtale i lokale, regionale og landsdækkende medier, herunder en 8 siders omtale i Politikens efterårsferietillæg. Metronomefilm lavede et indslag med Realityprogrammet Linse og Gustav, Roskildefestivalen lavede et indslag fra centret til deres interne TV og Borgcentret i Vordingborg lavede en optagelse i forbindelse med deres nye udstillinger som åbner i år. Kaare Johannessen har desuden for TV2 øst lavede en række historiske udsendelser.

Publikationer

Centrets Nyhedsblad 2012 udkom kort før sæsonåbning med en række artikler fra centrets medarbejdere og andre fagfolk

Peter Vemming Hansen 2012: Early guns and gunpowder – experiments and ethno-archaeological research. EUrea 2012

Forskning, rejser etc.

Kåre Johannessen gennemførte Studierejse til Sindal Taglværk I Nordjylland - teglproduktion til Kirkebyggeriet

To af centrets mangeårige, fastansatte sæsonformidlere, Jane & Elisabeth, deltog den 20 september i et madlavningskursus på Malmøhus i Skåne over temaet "historisk madlavning".

Peter Vemming studierejse til Gondwana udstillingen i Sydtyskland sammen med David Lazenby i forbindelse med centrets udviklingsplaner.

Centret var inviteret til Sct Wendel i Tyskland for at overvære den måske mest autentiske Ridderturnering gennemført i moderne tid. Bag turneringen stod centrets gamle samarbejdspartner fra Wallace Collection i London - dr. Tobias Cadwell.

Forskningsprojekter omkring udvinding af salpeter startede i 2012 i samarbejde med Kay og Ruth Smith Brown i Leeds, samt med gylle fra Borgmester John Brædders tanke i Toreby.

Men ellers var forskningen på alle fronter sat i gang for at kunne aktivere den store bevilling fra Arbejdsmarkedets Feriefond, som centret fik i februar måned til at bygge en Middelalderlig teknologipark på centret.

Samarbejder

Den 12. marts deltog økonomichefen og inspektøren i et planlægningsmøde i Kirke Hvalsø i forbindelse med projekt Da Danmark Blev til (se ovenfor)

Den 30 marts deltog den feltansvarlige og inspektøren i et møde under skolenetværket Kulturtjenesten på Maribo Frilandsmuseum.

Den 9 og 10 maj afholdtes der årsmøde i netværket af Videnspædagogiske Aktivitetscentre - VPAC. Mødet fandt sted på Hotel Falster i Nykøbing, med Middelaldercentret som vært. Om aftenen den 9 blev der aflagt besøg på centret, hvor der

blev vist frem og fortalt om bl.a. pædagogiske tilbud og strategier. Aftenen afsluttedes med et blideskud.

Den 2 september var centret ramme om en projektdag for 55 studerende på CELF. Eleverne skulle her udvikle løsninger på en række til lejligheden udtænkte undervisnings- og turismemæssige udfordringer. Den følgende dag var inspektøren dommer i konkurrencen om det bedste resultat.

Den 24 september deltog Catharina Oksen, den feltansvarlige og inspektøren i en konference i EXARC-regi på Foteviken i Skåne. Inspektøren og Catharina Oksen leverede indlæg i dagens løb.

Peter Vemming blev valgt for endnu en periode til Exarcs bestyrelse.

Den 5 november afholdtes der endnu et møde i sammenslutningen af de Videnspædagogiske Aktivitetscentre - VPAC. Der var denne gang tale om et ordinært éndagsmøde, der fandt sted på Tycho Brahe-Planetarium i København. Efter planen skulle deltagerne være mødtes med undervisningsminister Christine Antorini, der imidlertid måtte melde afbud pga igangværende politiske forhandlinger. Det blev derfor vedtaget i stedet af lade forretningsudvalget fastlægge et nyt møde med ministeren, og dagen blev i stedet brugt på drøftelser af medlemmernes aktiviteter og planer.

Frivillige & Støtteforening

Der blev afholdt kurser for nye frivillige i weekenderne 10-11 marts og 31 marts-1 april. Kurserne blev som vanligt godt modtaget, og der var stort engagement og begejstring at spore hos deltagerne.

Beskæftigelsesafdelingen

Efter omlægningen af centrets beskæftigelsesafdeling, hvor kommunen via ekstra dristtilskud til centret, finansierer en leder af beskæftigelsesafdelingen, er afdelingen arbejde nu kalibreret med kommunens jobcenter og tingene kører gnidningsløst. I 2012 har der været ca. 150 personer gennem systemet og det svarer til ca. 30 årsværk, som har været fordelt på forvaltning, systue, rengøring, læderværksted og formidling.

Besøgstal

Besøgstallet er stort set uændret, 46.310 gæster imod 47.356 gæster året før.

Publikumstilfredshed

Publikums tilfredshed med Centrets tilbud har som i de foregående år været stor. Nedenfor er et uddrag af publikumsundersøgelserne:

I % af besvarelsenerne	2010	2011	2012
Tilfreds eller meget tilfreds med besøget som helhed	96	96	98
Tilfreds eller meget tilfreds med éntripsen i forhold til oplevelsen	82	81	88
Har besøgt Middelaldercentret tidligere	42	38	42

Bestyrelsen

Bestyrelsen sammensatte sig af:

- Direktør Anders Høris Andersen, Formand
- Skovridder Poul Schreiner Hansen, Næstformand
- Museumsinspektør Poul Grinder-Hansen
- Direktør Morten Meldgaard
- Byrådsmedlem Lars Kappe
- Områdedirektør Axel U. Henriques
- Museumsinspektør Kåre Johannessen, Medarbejderrepræsentant

Driftsøkonomi

Middelaldercentrets indtægter sammensætter sig i 2012 af direkte offentlige tilskud på 3.503.573 kr (40%) og 5.332.041 kr (60%) i egenindtjening.

Egenindtjeningen er meget sårbar overfor udsving i besøgsantal, idet en afvigelse i antallet af gæster på 10.000 påvirker driftsresultatet med ca. 900.000 kr.

Såfremt besøgsantallet ikke øges, kan det blive nødvendigt, at de offentlige tilskud øges for at opretholde attraktionens standard.

Økonomiske Nøgletal

Årets resultat udviser et underskud på 455.674 kr. før ekstraordinære poster på 248.225 kr, i alt et underskud på 703.899 kr.

Den ekstraordinære post er en lagernedskrivning i konsekvens af ændring af regnskabspraksis om opgørelse af museumsbutikkens varelager fremover. Hidtil har lageret været optaget til kostpris. Imidlertid har en stadig større andel af lageret været dels varer Middelaldercentret har fået produceret i Øster dels egen produceret bøger. Begge disse kategorier produceres i sagens natur i større mængder/oplag end der kan forventes solgt inden for et år. Opgørelsespraksis er derfor fremover ændret til kostpris med nedskrivning af den del, der ikke kan forventes solgt inden for et år.

Underskuddet foreslås af bestyrelsen dækket af den bufferzone, der er opsparet i de foregående år. Centrets egenkapital udgør herefter 4.331.042 kr.

Det er fortsat planen, at opbygge egenkapitalen, så der er en tilstrækkelig økonomisk bufferzone, der skal være tilstede for at drive et besøgscenter, hvor besøgstallene kan svinge betydeligt år for år. Der planlægges derfor yderst forsigtigt.

Resultatet før ekstraordinære poster er utilfredsstillende, idet antallet af gæster 46.310 ikke er større end foregående år og mindre end det budgetterede.

Ved et forretningsudvalgsmøde den 24. januar 2012 blev det besluttet at satse markedsføringsmæssigt, i håb om at den internationale krise var ved at vende. Der blev afsat en del midler til reklamespot på TV og der blev budgetteret med en 5 % fremgang i besøgstallet. Samtidig blev det besluttet, at denne satsning skulle følges op af en økonomisk redningsplan – i tilfælde af, at tingene ikke lykkedes som planlagt.

Som det fremgår lykkedes satsningen desværre ikke og spareplanen er trådt i kraft. I 2012 er effektueret besparelser på 250.000 kr, og i 2013 er planlagt yderligere 428.000 kr., således at årets underskud før ekstraordinære poster herefter stort set er udlignet.

Erfaringen med TV-spots er herefter, at de er værdifulde i lokalområdet, men økonomisk udenfor rækkevidde, hvis man skal slå igennem på landsplan.

Årsregnskabets hovedtal er:

Resultatopgørelse

t-kr

2011 netto		Indtægter	Udgifter	Netto
3.385	Tilskud	4.155	589	3.566
3.390	Entreindtægter	3.521	0	3.521
417	Indtægt, film og TV	109	55	54
319	Forretninger	810	460	350
-329	Forskning	0	272	-272
-2.313	Formidling	202	2.278	-2.076
-1.681	Forvaltning	0	1.442	-1.442
-3.551	Administration	38	4.195	-4.157
-363	Resultat før særlige poster	8.835	9.291	-456
0	Ekstraordinære poster	0	248	-248

2011 netto		Indtægter	Udgifter	Netto
-363	Årets resultat	8.835	9.539	-704

Balance

t-kr

2011		
	Aktiver	
35.227	Materielle anlægsaktiver	35.370
1.779	Omsætningsaktiver	1.479
37.006	Aktiver i alt	36.843
	Passiver	
5.035	Egenkapital	4.331
31.971	Gæld i alt	32.518
37.006	Passiver i alt	37.097